

**Scenariusz pokazu mody rycerskiej i dworskiej w ramach projektu
„Rycerstwo – braterstwo. Rycerska wyprawa po wspólną polsko -ukraińską
przyszłość”**

Nadrzędnym celem wszystkich pokazów jest uczyć przez zabawę.

Cel główny: holistyczny rozwój uczestników oraz ich postawy otwarcia na świat przy jednoczesnym poznaniu historii

Cele szczegółowe:

- zdobycie wiedzy w zakresie historii średniowiecznej
- poznanie zasad etosu rycerskiego, jego uniwersalności i ponadczasowości
- rozwój umiejętności i zainteresowań
- kształcenie umiejętności zespołowego rozwiązywania praktycznych problemów
- przełamanie barier mentalnych, językowych i kulturowych poprzez pracę w grupie.

1. Etap przygotowawczy:

- wybór muzyki i jej adaptacja do pokazu
- wybór 24 modeli
- samodzielne opracowanie układu pokazu mody oraz elementów tańca dworskiego
- próby

2. Założenia:

- 24 modeli (dziewczyny i chłopcy z Polski i Ukrainy)
- sceneria: ruiny zamku/ zaporą w Niedzicy
- muzyka: średniowieczna przerobiona we współczesnej wersji
- kostiumy: wypożyczone z Domu Kultury Zamek w Kozuchowie, Teatru lubuskiego w Zielonej Górze, Atelier Lubuskie z Otnia, Teatru Dramatycznego w Iwano-Frankiwsku i Centrum Twórczości Dziecięcej w Iwano-Frankiwsku

3. Przebieg:

- słowo herolda (oznajmienie wydarzenia)

*„Proszę państwa, dziś przed Wami
mamy pokaz niesłychany.
Kto ma chwilę niech tu spieszy,
by swe oczy móc nacieszyć!
Dla tych małych i tych dużych,
wizytowe i w podróży
na spacerek i zabawę,
znajdziesz stroje niebywale.”*

(wiersz wykorzystany z: Karlińska A.: Letni pokaz mody - scenariusz zakończenia przedszkola dla 5-latków.
Dostępny w WWW: <https://www.edukacja.edux.pl/p-45051-letni-pokaz-mody-scenariusz-zakonczenia.ph>)

- pod zamkiem (na zaporze) z odpowiednią muzyką, na czerwonych dywanach prezentacja trzech układów, mody i kostiumów z uwzględnieniem w układzie elementów tańca dworskiego;

W czasie pokazu zaprezentowane zostały główne trendy w modzie od XI do XV wieku. Uczniowie zademonstrowali stroje męskie. Uczennice eksponowały suknie z klinami o różnych kształtach rękawów z wełny, lnu lub flauszu w kolorze czerwonym/ceglastym, zielonym i szafirowym, fioletowym, brązowym, a także surkoty, czyli suknie wierzchnie, bez rękawów i z głębokimi rozcięciami po bokach oraz niebieską suknię burgundzką . Uwagę widzów zwróciły uczesania dam i typowe dla tamtych czasów nakrycia głowy, takie jak czepiec siodłowy, hennin czy siatki zdobione perłami. W czasie pokazu przedstawione zostały dekoracje szat, na przykład hafty, guziki, kliny i paski. (załącznik nr 1) Pokazowi mody towarzyszyła współczesna muzyka stylizowana na średniowieczną przygotowana przez uczestników projektu. W jednym z przejść uczniowie zaprezentowali elementy średniowiecznego tańca dworskiego i ukłony zgodne z etykietą.

- czas około 10 minut

4. Finał:

- prezentacje projektu z finałowym układem (odpowiednie 5-minutowe zamknięcie)
- podziękowanie partnerom, uczestnikom, gościom oraz widzom

5. Załączniki.

Załącznik nr 1. Stroje (skany w JPG)

Załącznik nr 2. Opis strojów średniowiecznych

6. Bibliografia:

Budzyńska A., Olech-Michałowska K.: *Trendy i owędy, czyli czego nie wiedzieliście o modzie, a chcielibyście wiedzieć*. Egmont Polska, 2016. ISBN: 978832810569.

Fogg M., Steele V.: *Historia mody*. Arkady, 2022. ISBN 9788321351568.

Karlińska A.: Letni pokaz mody - scenariusz zakończenia przedszkola dla 5-latków. Dostępny w WWW: <https://www.edukacja.edux.pl/p-45051-letni-pokaz-mody-scenariusz-zakonczenia.php>

https://medieval-market.com/pl/ubiory_kobiece.php

https://medieval-market.com/pl/ubiory_meskie.php

Załącznik nr 1. Stroje wykorzystane w pokazie (skany w JPG)

SUKNIA ŚREDNIOWIECZNA ZIELONA NR 1

- ✓ - zielona suknia wierzchnia
- ✓ - biała suknia spodnia
- ✓ - zielony pasek
- ✓ - zielona sakiewka
- ✓ - czerwony kaptur z guzikami

SUKNIA ŚREDNIOWIECZNA BRĄZOWA NR 2

- ✓ - brązowa suknia wierzchnia
- ✓ - biała suknia spodnia
- ✓ - brązowy kaptur

**SUKNIA ŚREDNIOWIECZNA
GRANATOCZERWONA NR 4**
 granatoczerwona suknia wierzchnia
 jaszczyczerwony kaptur
 czarny pasek

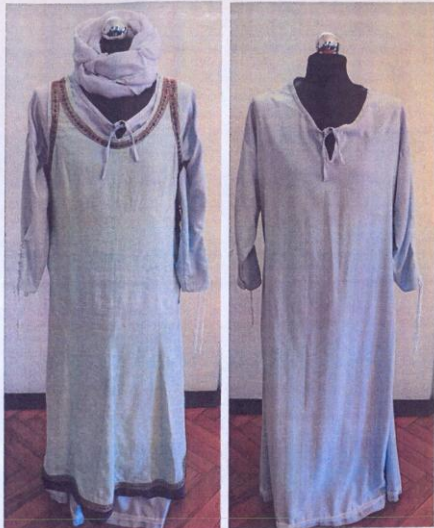
**SUKNIA ŚREDNIOWIECZNA
CZERWONA NR 6**
 ✓ - czerwona suknia wierzchnia
 ✓ - jasnozielona suknia spodnia
 ✓ - nakrycie głowy
 ✓ - dwa welony prostokątne

**SUKNIA ŚREDNIOWIECZNA
GRANATOWA NR 9**
 ✓ - granatowa suknia wierzchnia
 ✓ - biała suknia spodnia
 ✓ - czerwony kaptur

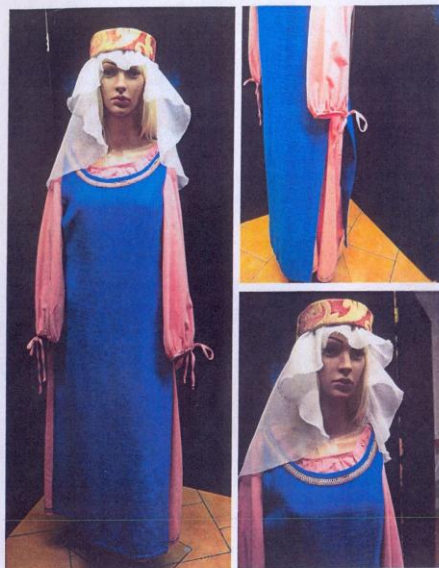

**SUKNIA ŚREDNIOWIECZNA
BŁĘKITNA NR 11**
 ✓ - błękitna suknia wierzchnia
 ✓ - biała suknia spodnia
 ✓ - nakrycie głowy
 ✓ - biały, okrągły welon

☉ **SUKNIA ŚREDNIOWIECZNA
MIĘTOWA NR 12**

- ✓ - miętowa suknia wierzchnia bez rękawów
- ✓ - błękitna suknia spodnia
- ✓ - chusta na głowę ✓

☉ **SUKNIA ŚREDNIOWIECZNA
NIEBIESKA NR 13**

- ✓ - niebieska suknia wierzchnia bez rękawów
- ✓ - różowa suknia spodnia
- ✓ - nakrycie na głowę
- ✓ - owalny welon

☉ **TUNIKA ŚREDNIOWIECZNA MĘSKA
ZIELONA NR 16**

- ✓ - zielona tunika
- ✓ - nakrycie głowy
- ✓ - skórzany pas

☉ **TUNIKA ŚREDNIOWIECZNA MĘSKA
MIODOWA NR 17**

- ✓ - miodowa tunika
- ✓ - koszula spodnia
- ✓ - skórzany pas
- ✓ - lniane spodnie

TUNIKA ŚREDNIOWIECZNA MĘSKA NIEBIESKO-SZARA NR 19

- niebiesko-szara tunika, krótka - ~~4~~¹ szt.
- nakrycie głowy - ~~8~~¹ szt.
- skórzany pas - ~~4~~¹ szt.
- skórzane buty - ~~7~~¹ par
- czepek męski - ~~4~~¹ szt.

1p.

○ **SUKNIA ŚREDNIOWIECZNA
POMARAŃCZOWA NR 20**

- ✓ - pomarańczowa suknia wierzchnia
- ✓ - biała suknia spodnia
- ✓ - nakrycie głowy
- ✓ - owalny welon

○ **SUKNIA ŚREDNIOWIECZNA Z KAMIZELKĄ
CZERWONA NR 21**

- ✓ - czerwona suknia spodnia
- ✓ - brązowa kamizelka
- ✓ - walek z welonem

○ **TUNIKA ŚREDNIOWIECZNA MĘSKA
TURKUSOWA NR 22**

- ✓ - turkusowa tunika
- ✓ - nakrycie głowy
- ✓ - skórzany pas

+ jasne buty

○ **TUNIKA ŚREDNIOWIECZNA MĘSKA
NIEBIESKO-SZARA NR 18**

- ✓ - niebiesko-szara tunika, długa
- ✓ - nakrycie głowy
- ✓ - skórzany pas
- ✓ - skórzane buty
- ✓ - czepek męski

1p.

○ **SUKNIA ŚREDNIOWIECZNA
BRĄZOWA NR 24**

- ✓ - brązowa suknia wierzchnia lniana
- ✓ - owalna chustka z opaską
- ✓ - biała suknia spodnia
- ✓ - sakiewka

○ **SUKNIA BURGUNDZKA NR 25**

- ✓ - niebieska suknia wierzchnia wełniana
- ✓ - czepiec siodłowy
- ✓ - sakiewka
- ✓ - pasek
- ✓ - czarny welon prostokątny

Załącznik nr 2. Opis strojów średniowiecznych

(opisy zaczerpnięte ze strony WWW: https://medieval-market.com/pl/ubiory_kobiece.php
https://medieval-market.com/pl/ubiory_meskie.php)

W ciągu stuleci moda bardzo się zmieniła. Wpływ na modę miało wiele czynników jak statut społeczny, wydarzenia historyczne, położenie geograficzne, rozwój technologii, a nawet rozwój medycyny. Ubrania powstały po to, aby chronić przed chłodem czy deszczem. Z czasem ubrania stały się wyznacznikami statusu społecznego. Średniowiecze było podporządkowane religii chrześcijańskiej. Z tego powodu kobiety musiały nosić skromnie i z umiarem. Z drugiej strony w wyniku krucjat Europa znalazła się pod wpływem kultury arabskiej. Sprowadzono nowe tkaniny, w których europejska arystokracja się zakochała – kwieciste wzory, egzotyczne nakryciach głowy, bogato dekorowane tkaniny i różnokolorowe stroje.

Stroje kobiece średniowieczne

I. Bielizna

Średniowieczna bielizna miała za zadanie izolować ciało od ubrań wierzchnich (wełnianych). Bielizna była jedynym elementem stroju, który był prany regularnie. Zazwyczaj robiono ją z lnu, dla bogatszych użytkowników z jedwabiu, a w późnym okresie średniowiecza również z bawełny. Była podstawowym i nieodłącznym elementem średniowiecznego ubioru, a bieliznę kobiecą stanowiła długa koszula (giezło).

II. Ubrania spodnie

Ubrania spodnie stanowiły wraz z bielizną podstawę ubioru. Noszone były przez wszystkich, a jedyne różnice w ich wyglądzie polegały na jakości kroju i materiału, co było zależne od statusu osoby noszącej. Były raczej praktyczne i wygodne, ponieważ służyły głównie do poruszania się po domu i w czasie pracy. Średniowieczna suknia spodnia, przeznaczona przede wszystkim do swobodnego użytku w średniowiecznym domostwie.

1. Ten średniowieczny strój kobiecy może być wiązany z przodu na okrętkę, a charakteryzuje się krótkim rękawkiem.

Cechy charakterystyczne:

- praktyczny, krótki rękaw, przydatny w upalne dni

- wygodne, pewne wiązanie na okrętkę z przodu
- suknia dopasowana do tułowia.

2. Inna wersja posiada długi rękaw i jest wiązana po bokach.

Cechy charakterystyczne:

- praktyczny, długi rękaw chroniący przed słońcem i deszczem
- wygodne, pewne wiązanie na okrętkę po bokach
- suknia dopasowana do tułowia

3. Cotte simple (prosta) była dopasowana do tułowia, a od bioder poszerzana klinami.

Cechy charakterystyczne:

- długi rękaw
- wygodne, pewne wiązanie na okrętkę z przodu
- suknia dopasowana do tułowia.

Suknię cotte simple warto uzupełnić dodatkowymi akcesoriami, przede wszystkim paskiem średniowiecznym.

III. Ubiory wierzchnie

Ubiory wierzchnie stanowiły trzecią i najbardziej widoczną warstwę stroju. Ubiory te pełniły funkcje ochronne oraz reprezentacyjne (świadczyły one o statusie społecznym właściciela). Ubiory bardzo długie, luźne z bardzo obszernymi rękawami były używane głównie przez przedstawicieli wyższych warstw. Charakterystyczna dla ubiorów wierzchnich jest duża liczba form, w jakich występowały. Wśród ubiorów wierzchnich możemy spotkać: surcote (XIII, XIV wiek), cotehardie, houppelande, robe, płaszcz oraz inne odmiany powyższych form, które trudno zakwalifikować do którejkolwiek z powyższych kategorii.

1. Cottehardie to modny ubiór XIV-to wieczny dopasowany do sylwetki zapinany na guziczki z przodu i na przedramionach. Czasami cottehardie posiadały ozdobę na rękawie (tippet). Kobięce cottehardie były w swej formie bardzo podobne do męskiej wersji.
2. Houppelande (inaczej pellanda, cioppa lub gioppa) to średniowieczny reprezentacyjny fałdowany ubiór wierzchni z workowatym rękawem. Ta suknia średniowieczna zakładana jest przez głowę i zapinana pod szyją na guziczki. Houppelande było reprezentacyjnym średniowiecznym strojem wierzchnim noszonym od drugiej połowy XIV do połowy XV wieku. Ten typ średniowiecznej ciopy noszony był zarówno przez mężczyzn, jak i kobiety. Pellanda charakteryzowała się workowatymi rękawami oraz wysokim kołnierzem. Przez kobiety przepasana była pod biustem, natomiast przez mężczyzn w pasie. Długość damskiego

houppelande wypadło zawsze do ziemi, chociaż można również znaleźć źródła, na których pellanda posiadała tren. Męskie houppelande mogło być krótsze i sięgać do kolana.

3. Robe (z francuskiego "suknia") to ubiór zwykle długi i obszerny mający cechy bardziej użytkowe niż dworskie. Fałdzista suknia damska z lekko workowym rękawem, z dekoltem w kształcie litery V pojawiła się w połowie XV-tego wieku.
4. Suknia burgundzka to dworska luźna suknia wierzchnia z dopasowanymi rękawami zachodzącymi aż na dłoń. Dekolt był głęboko wycięty w literę V, z tyłu zaokrąglony. Suknia spinana pasem pod biustem. Na dekolcie, rękawach i przy dolnej krawędzi obszyte z wełny w kontrastującym kolorze.
5. Płaszcz pełnił funkcję ochronną jak również – uszyty z wysokiej jakości materiałów – reprezentacyjną. Były wycinane z koła lub z jego części w zależności od statusu i zamożności posiadacza.

IV. Nakrycia głowy

Nakrycia głowy są niezbędnym elementem ubioru. Podobnie jak ubiory wierzchnie mówiły one o statusie społecznym jak i o stanie cywilnym w przypadku kobiet. W malarstwie średniowiecznym prawie nie spotykamy przedstawień postaci bez nakryć głowy. Średniowieczne nakrycia głowy obejmują: czapki, kapelusze, czepki, kaptury, chustki i inne.

V. Obuwie w średniowieczu

Należy pamiętać, że solidne obuwie średniowieczne często stanowiło swego rodzaju luksus. Warto jednak zaznaczyć, że właśnie na okres średniowiecza przypada największy rozkwit historycznego obuwia. Stało się ono bardziej zróżnicowane, a ponadto pojawiły się pierwsze obcasy. Na buty w średniowieczu zaczęto też patrzeć nie tylko z perspektywy ich praktyczności, ale również pod względem mody. Końcówki butów umyślnie wydłużano i zakręcano, nadając całości finezyjnego wyglądu. Zależnie od zamożności właściciela, buty średniowieczne mogły być w różny sposób zdobione. Zależnie od indywidualnych potrzeb, upodobań i statusu, średniowieczne buty mogły się od siebie znacząco różnić. Rycerze, często podróżujący, chętnie sięgali po bardziej stabilne i lepiej chroniące ciało buty wysokie. Do codziennych czynności wystarczyły w zupełności buty niskie przed lub ponad kostkę.

Stroje męskie średniowieczne

VI. Bielizna

Średniowieczna bielizna miała za zadanie izolować ciało od ubrań wierzchnich (wełnianych). Bielizna była jedynym elementem stroju, który był prany regularnie. Zazwyczaj robiono ją z lnu, dla bogatszych użytkowników z jedwabiu, a w późnym okresie średniowiecza również z bawełny. Jest podstawowym i nieodłącznym elementem średniowiecznego ubioru. Średniowieczna bielizna męska składała się z koszuli (camisia) i gaci (bracca) a czasem także ze spodniego pasa zwanego gacnikiem.

VII. Odzież spodnia

Ubrania spodnie stanowiły wraz z bielizną podstawę ubioru. Noszone były przez wszystkich, a jedyne różnice w ich wyglądzie polegały na jakości kroju i materiału zależnej od statusu osoby noszącej. Były raczej praktyczne i wygodne ponieważ służyły głównie do poruszania się po domu i w czasie pracy. Średniowieczne męskie ubiory spodnie obejmowały nogawice (lub w późniejszym okresie spodnie), dublet (joupla), cotte,

1. Cotte to luźny spodni ubiór męski, z rozcięciem z przodu i z tyłu, posiadał długi rękaw, a długość do połowy łydki. Noszony w wieku XIII i początkach XIV.
2. Dublety prawdopodobnie mają swój rodowód jako część garderoby militarnej. Dublet był noszony pod ubraniami wierzchnimi, choć w niektórych sytuacjach takich jak wyprawy wojennej lub pracy, mógł być noszony bez stroju wierzchniego. Krój dubletu był dopasowany do ciała. Jedną z podstawowych funkcji dubletu było podtrzymywanie nogawic.
3. Spodnie można nazwać także łączonymi nogawicami z dodatkową klapą. Wykonane były z grubej i elastycznej dzianiny wełnianej, dzięki czemu idealnie przylegały do nóg, podkreślając przy tym sylwetkę, były także dość wysokie - sięgają bioder.
4. Częstym elementem późnośredniowiecznego stroju była kamizelka, wiązana z przodu na trzy tkane troczki. Nie posiadała kołnierza, a na plecach był dekolt wycięty w literę "V". Swoją długością i krojem korpusu nawiązywała do dubletu późnego i podobnie jak on wyposażona była w baskinę z dziurkami do przymocowania nogawic lub gacnika. Ten średniowieczny strój najchętniej noszony był przez osoby pracujące, w połączeniu z koszulą z podwiniętymi rękawami. W późniejszych latach stał się podstawowym elementem ubioru renesansowych dam i możnych na dworach.
5. W okresie średniowiecza okrycie nóg miało formę oddzielnych nogawic lub spodni (które weszły do użycia w początkach XV wieku). Ta część ubioru była w swej formie dopasowana

do ciała i zakrywała przynajmniej dolne partie nóg. Kobiety nosiły krótkie nogawice wiązane podwiązką pod kolanem. Nogawice (spodnie) mogły posiadać pełną stopę lub tylko strzemiączko (ta forma występowała wśród biedniejszych ludzi). Nogawice były podwiązywane do dubletu.

VIII. **Odzież wierzchnia**

Ubiory wierzchnie stanowiły trzecią i najbardziej widoczną warstwę stroju. Ubiory te pełniły funkcje ochronne oraz reprezentacyjne (świadczyły one o statusie społecznym właściciela). Ubiory bardzo długie, luźne z bardzo obszernymi rękawami były używane głównie przez przedstawicieli wyższych warstw. Charakterystyczna dla ubiorów wierzchnich jest duża liczba form w jakich występowały. Wśród ubiorów wierzchnich możemy spotkać: surcote (XIII, XIV wiek), cotehardie, houppelande, robe, płaszcz oraz inne odmiany.

1. Cotehardie (również: cotehardie, cottardie, cottardita) to dopasowany wierzchni średniowieczny strój męski. Uszyty jest z czterech części oraz rękawów. Nasze cotehardie szyjemy z wełny z lnianą podszewką. Zapinane jest na guziki na froncie oraz na przedramionach. Cotehardie noszone było na dublecie jako wierzchnia, reprezentacyjna warstwa męskiego stroju średniowiecznego. Na cotehardie można było włożyć płaszcz, rzadziej kaptur.
2. Długi wełniany pourpoint średniowieczny powstał z myślą o połączeniu niskiej wagi z wysoką mobilnością.
3. Houppelande (znane również jako pellanda, gown lub cioppa) to dawny dworski, reprezentacyjny ubiór wierzchni, kolejny istotny przykład mody średniowiecza. Nasze houppelande a grandes assiettes typ 1 jest poszerzane od pasa i posiada głęboko wszyte rękawy otwarte — cechą charakterystyczną szaty. Ta męska suknia sznurowana jest na klatce piersiowej.
4. Jopula to dopasowany w korpusie ubiór męski szyty z czterech części plus rękawy. U dołu dłuższy i poszerzany klinami. Może być watowany na klatce piersiowej*. Szyty z wełny z lnianą podszewką.
5. Robe (z francuskiego "suknia") to ubiór zwykle długi i obszerny mający cechy bardziej użytkowe niż dworskie. Używany w wiekach XIV, XV.
6. Surcot to ubiór wierzchni używany od XIII do początku XIV wieku. W ikonografii zazwyczaj nie spinany pasem. Ubiór wierzchni podróżny z kapturkiem, z szerokimi długimi rękawami z rozcięciem w okolicach łokcia umożliwiającym wyciągnięcie ręki, zakładany przez głowę. Surkot ten (zwany też gardecorps) jest szyty z wełny z lnianą podszewką.

7. Tunika to prosta szata występująca na licznych ikonografiach, krojona z 2 części głównych i 4 klinów. Może być noszona zarówno pod ubiorem wierzchnim lub samodzielnie. Zakładana przez głowę, z krótkim rozcięciem przy szyi zapinanym na guziki.

IX. Nakrycia głowy

Nakrycia głowy są niezbędnym elementem ubioru. Podobnie jak ubiory wierzchnie mówiły one o statusie społecznym jak i o stanie cywilnym w przypadku kobiet. W malarstwie średniowiecznym prawie nie spotykamy przedstawień postaci bez nakryć głowy. Średniowieczne nakrycia głowy obejmują: czapki, kapelusze, czepki, kaptury, chustki i inne.

1. Chaperon to dworskie nakrycie głowy wykonane z wełny. To średniowieczne nakrycie głowy składało się z grubego otoka (bourelet/rondel), ogona (cornette/liripipe) oraz luźno zwisającego kawałka materiału (cape/patte).
2. Czapka filcowa Dante posiadała charakterystyczny, długi dziób. Górna część czapki miała kształt stożka i zakrywała całą głowę oraz górną część uszu.
3. Czepek lniany to nakrycie głowy używane głównie ze względów higienicznych. Wiązane pod brodą.
4. Kaptur męski z długim kołnierzem i/lub ogonem wykonany był z wełny. Ten rodzaj nakrycia głowy sprawdzał się zarówno przy dopasowanych (jopula, cottehardie) jak i luźniejszych strojach wierzchnich (robe). Powody wprowadzenia takiego elementu nie są do końca jasne i powszechnie uznaje się go za prosty w formie, choć zarazem efektowny owoc ówczesnej mody. Taki ogon można było nosić za plecami luźno, owinać wokół paska lub przełożyć przez ramię. Ogon ma również kilka praktycznych funkcji. Można go było owinać wokół głowy, co zapobiegało opadaniu kaptura, a także poprawia wygodę. Pozwalał też przekształcić nakrycie głowy w efektowny chaperon.
5. Owalna czapka wykonana z wełny miała kształt walca i zakrywała czubek głowy od uszu w górę. Prosta konstrukcja czapki owalnej przypominała damskie wełniane czepce lub toccki. To nakrycie głowy noszone było głównie przez mężczyzn.
6. Czapka z filcu świetnie sprawdzała się podczas wszelkich prac zarówno domowych jak i na świeżym powietrzu. Na podstawie źródeł historycznych wiemy, że czapkę tę nosili głównie mężczyźni. Czapka z filcu Jaskółka kształtem przypomina siedzącą jaskółkę, od której czerpała swoją nazwę. Posiadała lekko podniesione boki i krótki spłaszczony daszek. Pasowała niemal do każdego stroju, na przykład do robe, czy tuniki wełnianej. A u kobiet np. do sukni wierzchniej lub podróznego surcota.

X. Ubiory bojowe

Trudno wyobrazić sobie wyposażenie średniowiecznych zbrojnych bez odpowiednich ubiorów bojowych, takich jak np. przeszywanica (gambeson, aketon), czyli gruby, pikowany kaftan pod kolczugę. Przeszywanice zapewniały większą amortyzację ciosów, służyły też ochronie przed otarciami od zbroi. Nierzadko podwieszano do nich pewne elementy uzbrojenia. Czasami przeszywanica była jedyną ochroną tych, których nie stać było na zakup kosztownej zbroi. Oprócz niewątpliwych walorów ochronnych, ubiory bojowe pełniły też funkcje reprezentacyjne i służyły identyfikacji. Do ubiorów bojowych należały: przeszywanice spodnie i wierzchnie, pikowane nogawice, pikowane czepki i kaptury, pikowane rękawice, wappenrock, cotte d'armes.

XI. Buty męskie

Na buty w średniowieczu zaczęto też patrzeć nie tylko z perspektywy ich praktyczności, ale również pod względem mody. Końcówki butów umyślnie wydłużano i zakręcano, nadając całości finezyjnego wyglądu. Zależnie od zamożności właściciela, buty średniowieczne mogły być w różny sposób zdobione. Zależnie od indywidualnych potrzeb, upodobań i statusu, średniowieczne buty mogły się od siebie znacząco różnić. Rycerze, często podróżujący, chętnie sięgali po bardziej stabilne i lepiej chroniące ciało buty wysokie. Do codziennych czynności wystarczyły w zupełności buty niskie przed lub ponad kostkę.

Aksesoria

Aksesoria i ozdoby stanowią ważne wykończenie stroju. Wymagania mody w zakresie dodatków do ubioru męskiego ograniczały się do kilku przedmiotów: pasa (który informował o statusie społecznym właściciela - jego brak był postrzegany upokarzająco), sakiewek i mieszkań, rękawic (w przypadku stanu rycerskiego) oraz różnego rodzaju ozdób w postaci łańcuchów, naszyjników, pierścieni, klamer, sprzączek i innych tego rodzaju dodatków.